

Begunstigde instellingen en projecten Dotatiefonds voor boek en letteren

Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience

Wie?

De Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience is een van de oudste stadsbibliotheken in de Lage Landen en uniek in haar soort in Vlaanderen. Met haar meer dan 500 jaar is ze veruit de oudste culturele instelling in Antwerpen. De prestigieuze Nottebohmzaal behoort tot haar pronkstukken. De bibliotheek bezit indrukwekkende boekencollecties met geschiedenis en letterkunde als zwaartepunten. Ze verzamelt actief publicaties rond Antwerpen, Nederlandse letterkunde, cultuur- en kunstgeschiedenis van Vlaanderen, de Vlaamse Beweging, algemene cultuurgeschiedenis en geschiedenis van de Lage Landen. Ook de systematische uitbreiding van haar collectie oude drukken, boeken van voor 1830, is een kerntaak van de bibliotheek.

Waarvoor worden middelen uit structurele sponsoring gebruikt?

Het aankopen van boeken uit de eerste eeuw van de Antwerpse boekdrukkunst (1481–1585) is steeds een uitdaging. Vanwege hun zeldzaamheid en hun grote belang voor de Europese cultuurgeschiedenis en de Nederlandse taal- en letterkunde zijn deze boeken immers vaak peperduur. Te duur voor de beperkte budgetten van de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience. Het mecenaatfonds kan helpen om deze waardevolle getuigen van de Antwerpse en Vlaamse geschiedenis aan te kopen, te bewaren en ter beschikking te stellen aan het publiek.

Projecten waarvoor momenteel sponsoring wordt gezocht:

1. *Depulvera 'Boekencarwash'*

Jaarlijks worden er zo'n 60.000 boeken geschonken aan de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience. Vaak gaat het om bibliotheken die al jaren staan te verkommeren. Om te voorkomen dat stof, schimmels en ongedierte uit deze schenkingen onze collectie aantast, worden al deze boeken met de hand schoongemaakt. Dat kost uiteraard zeer veel tijd. De Italiaanse firma Oracle ontwikkelde een 'car wash' voor boeken die deze taak in grote mate automatiseert en versnelt. Aan 15 boeken per minuut winnen we zo meer dan 60 uur per jaar – bijna twee volle werkweken per jaar die voor andere taken gebruikt kunnen worden. De machine kost zo'n 32.000 euro.

2. Internationale onderzoeksbeurs

In de zomer van 2018 zal een 'research fellowship' voor internationale onderzoekers worden opgestart. Buitenlandse onderzoekers kunnen een beurs van 2000 tot 3000 euro ontvangen om hun verplaatsing naar en verblijf in Antwerpen te financieren, wanneer ze op basis van de collecties van het Museum Plantin-Moretus en/of de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience onderzoek doen naar de geschiedenis van het gedrukte boek in Antwerpen. De Stichting Nottebohm zorgde voor het nodige startkapitaal voor een 'Thierry and Frédéric Nottebohm Grant', maar er is nog ruimte voor andere beurzen.

3. Aankoop Antwerps postincunabel

Onlangs kon de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience een uitzonderlijke getuige van de vroege boekdrukkunst in Antwerpen kopen. Het gaat om een vroege editie van een schoolboek latijn geschreven door Desiderius Erasmus, gedrukt in Antwerpen in 1519 door Jean Thibault. Deze ingeweken fransman was niet alleen boekdrukker maar ook lettersnijder. Dit boek bevat de vroegste getuigen van gedrukte romeinse kapitalen in de Nederlanden, waarschijnlijk door Thibault zelf ontworpen. U kan dit boek adopteren door de aankoopprijs van 6.500 euro te sponsoren.

Letterenhuis

Wie?

Het Letterenhuis is het literaire geheugen van Vlaanderen. Het verzamelt en bewaart archieven van schrijvers en van literaire tijdschriften en organisaties. De handschriften en de brieven, de digitale of papieren documenten getuigen van het leven en het werk van de Vlaamse schrijvers en van meer dan 200 jaar Vlaamse letteren. Deze archieven zijn onmisbaar bronnenmateriaal voor onderzoekers en biografen. Het zijn schatkamers van boeiende verhalen die onder meer in literaire tentoonstellingen voor het grote publiek toegankelijk en aantrekkelijk worden gemaakt.

Waarvoor worden middelen uit structurele sponsoring gebruikt?

De kerntaak van het Letterenhuis is het verzamelen en bewaren van schrijversarchieven. De jongste jaren is echter ook de 'privémarkt' zich meer en meer voor autografen en manuscripten gaan interesseren. Daardoor gebeurt het steeds vaker dat archieven via veilingen te gelde worden gemaakt. Idealiter moet het Letterenhuis in de (financiële) mogelijkheid zijn om de sleutelarchieven van de Vlaamse letteren te verwerven, bijvoorbeeld de nalatenschap van Hugo Claus of kostbaar archiefmateriaal van Paul van Ostaijen. De eigen middelen hiervoor zijn echter ontoereikend en de hulp van het mecenaatfonds is zeer wenselijk.

Projecten waarvoor momenteel sponsoring wordt gezocht: digitaliseren van uiterst kwetsbare collectiestukken

1. Het brievenboek van Philip Blommaert

Het brievenboek van de Gentse advocaat en liberaal gemeenteraadslid Philip Blommaert (1809-1871) is een verzameling van 240 aan hem gerichte brieven uit de jaren 1832-1842. Blommaert was de eerste in het jonge België die in een boekpublicatie (1832) aandacht opeiste voor de Nederlandse taal. Hij droeg daar zelf aan bij door de uitgave van enkele Middelnederlandse teksten en de publicatie van gedichten. Het brievenboek bevat brieven van alle grote namen die actief waren in de eerste jaren van de Vlaamse Beweging en heeft daardoor een aanzienlijke (cultuur)historische waarde: Jan Frans Willems, Jan Baptist David, F.A. Snellaert, Prudens van Duyse, Johan Wilhelm Wolf, Hendrik Conscience, Theodoor van Ryswyck, P.F. van Kerckhoven en Maria van Ackere-Doolaeghe. De brieven zijn stevig ingebonden in een fraaie band, waardoor wij ze niet zelf kunnen digitaliseren; dit moet door een professioneel, gespecialiseerd bedrijf worden gedaan. Pas daarna kan dit kwetsbare materiaal voor onderzoek ter beschikking worden gesteld.

2. Kopieboeken

Boeken die kopieën (handgeschreven 'doorslagen') van uitgaande brieven bevatten, kunnen wij door de aard van het tere en doorschijnende materiaal niet inscannen of door onderzoekers laten raadplegen. Het Letterenhuis bewaart meerdere van deze boeken, waaronder die van schrijver en Antwerpse stadsbibliothecaris Emmanuel de Bom (1868-1953), met kopieën van zijn brieven aan letterkundigen in noord en zuid vanaf 1904, en de kopieboeken van de (Nederlandse) uitgeverij P.N. van Kampen, uitgever van onder anderen Willem Elsschot.

3. Hulde-album der Antwerpse Letterkundigen aan P.P. Rubens

Het *Hulde-album der Antwerpse Letterkundigen aan P.P. Rubens* uit 1840 is een unicum en bevat handgeschreven gelegenheidsteksten en dito gedichten van een groot aantal beroemde schrijvers uit die tijd. Onderzoek naar de al verblekende teksten in het fragiele album is alleen mogelijk als deze door een gespecialiseerde firma worden gedigitaliseerd.

Museum Plantin-Moretus

Wie?

Het Museum Plantin-Moretus is uniek. Het is het woonhuis en de drukkerij-uitgeverij van de wereldvermaarde drukkersfamilie Plantin-Moretus. De oudste drukpersen ter wereld staan er. In de letterkasten liggen de oorspronkelijke ontwerpen van de Garamond-letter. De imposante kunstcollectie bevat portretten van huisvriend Peter Paul Rubens. De bibliotheken huisvesten schitterende handschriften en pronkstukken uit de Europese drukkunst. Het Prentenkabinet bewaart meer dan 80.000 tekeningen, prenten, prentenboeken, schetsboeken, koperplaten en houtblokken van Antwerpse kunstenaars van 1500 tot vandaag.

Het woonhuis en het drukkersbedrijf staan op de prestigieuze lijst van UNESCO werelderfgoed. Het bedrijfs- en familiearchief is voor het UNESCO Memory of the World programma een uniek stuk Europese geschiedenis.

Waarvoor worden middelen uit structurele sponsoring gebruikt?

Het Prentenkabinet van het museum behoort tot de 50 belangrijkste ter wereld. De collectie focust op Antwerpse meesters. Namen als Brueghel, Van Dyck, Jordaens, Rubens maar ook Wouters, Fabre, Tuymans en Panamarenko zijn vertegenwoordigd. Om die topositie te kunnen behouden, is het blijven aankopen van zorgvuldig geselecteerde werken noodzakelijk. Kwaliteitsvolle tekeningen van oude meesters zijn moeilijk bereikbaar. Veelal overstijgt de vraagprijs het eigen aankoopbudget. Het mecenaatfonds kan hierbij helpen.

Projecten waarvoor momenteel sponsoring wordt gezocht:

1. Zorg voor de collectie stempels en matrijzen

Ook de typografische collecties van het Museum Plantin-Moretus zijn uitzonderlijk en staan op de topstukkenlijst van Vlaanderen. Het museum is de enige plek ter wereld waar volledige sets van 16de-eeuwse lettertypes worden bewaard: stempel (het oorspronkelijke ontwerp gesneden door de letterontwerper), matrijs (mal waarmee de letters gegoten kunnen worden), gegoten letter. Om de collectie veiliger te bewaren en veiliger ter beschikking te kunnen stellen aan onderzoekers, moeten nieuwe opbergmodules voor de stempels en matrijzen ontwikkeld worden. We doen dit naar voorbeeld van een systeem dat ze in de Bodonicollectie gebruiken.

2. Sociaal Project Plantin-Moretus

Het Museum Plantin-Moretus is een huis vol boeken en letters, gestart door de anderstalige nieuwkomer Christoffel Plantijn. Het is dus maar evident dat het een aanbod ontwikkelt voor mensen die (Nederlands) leren lezen en schrijven. We brengen zelfgemaakte boeken in het leven van kinderen die opgroeien in een boekarme thuissituatie met de Zotterikskes, we werken actief mee aan de verschillende Zomerscholen, ontwikkelen nieuwe methodes zoals Luisterogen in het Museum en werken op dit moment aan de totstandkoming van een Open Inlooppunt Taal in het museum. Uw bijdrage staat ons toe de kwaliteit en kwantiteit van dit aanbod te verhogen.